

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3061/2022
19.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., Република Хрватска, чији је пуномоћник Марко Пекић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране РС, чији је заступник Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1305/21 од 17.03.2021. године, у седници одржаној 19.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1305/21 од 17.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 3241/19 од 08.12.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених физичких и душевних болова услед повреде права личности, мучења, нечовечног и понижавајућег поступања, исплати укупан износ од 6.000.480,00 динара са законском затезном каматом од 08.12.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име трошкова парничног поступка исплати износ од 30.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1305/21 од 17.03.2021. године, одбијена је жалба тужиоца, потврђена првостепена пресуда и одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју овај суд, као ревизијски,

пази по службеној дужности, а повреде на које се указује у ревизији не могу бити ревизијски разлог, с обзиром на одредбе члана 407. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је према потврди МУП Републике Хрватске – Полицијске управе Вуковарско – Сремске од 03.12.1996. године, био припадник МУП РХ и заробљен је у месту Вуковар, дана 18.11.1991. године, одведен у заточеништво у Сремску Митровицу, где је био све до 22.05.1992. године, када је размењен код граничног места Липовац. Према Уверењу Владе Републике Хрватске од 16.04.1996. године, тужилац се водио као заточена особа у периоду од 18.11.1991. године до 22.05.1992. године. Према чињеничним тврдњама из тужбе, тужилац је у време грађанског рата у Хрватској у току 1991. године био припадник хрватске полиције и након оружаног сукоба између тадашње ЈНА, територијалне одбране у саставу ЈНА и милиције тадашње СО Крајине, са једне стране, и резервног састава Збора народне гарде (ЗНГ) и хрватске војске, са друге стране, дана 18.11.1991. године, на Митници у Вуковару лишен је слободе од стране Војне полиције тадашње ЈНА и следећег дана пребачен у затвор у Сремску Митровицу, где је без званичног акта да је извршио било које кривично дело, био изложен тортури и понижавањем. Тужилац од 22.05.1992. године никада није прешао границу и има трауме и страхове које не може да превазиђе. Тужба у овом спору поднета је дана 24.04.2019. године.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, побијаном пресудом је правноснажно одбијен тужбени захтев са оценом да је основан приговор застарелости потраживања тужиоца у овој парници, истанкут од стране тужене. Закључак нижестепених судова је да су у конкретном случају истекли рокови из члана 376. Закона о облигационим односима, у којима се од одговорног лица може поставити захтев за накнаду штете, а да се рокови застарелости предвиђени чланом 377. истог закона, у погледу штете проузроковане кривичним делом, не могу применити, јер тужилац није доставио доказе да је евентуална штета настала извршењем кривичног дела.

Разлози ревизије којима се указује на погрешну примену материјалног права нису основани.

Законом о облигационим односима прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од када је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету учинило, а у сваком случају ово потраживање застарева за пет година од кад је штета настала (члан 376. ст. 1. и 2); кад је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева кад истакне време одређено за застарелост кривичног гоњења (члан 377. став 1).

Полазећи од садржине наведених законских одредби у контексту утврђеног чињеничног стања, Врховни касациони суд налази да је правилан закључак нижестепених судова да је застарело потраживање тужиоца из постављеног тужбеног захтева. Осим чињеница везаних за његов боравак у затвору у Сремској Митровици, на које околности је и предлагао извођење одређених доказа, тужилац до правноснажног окончања овог поступка није предлагао, нити пружио доказе својих навода да је претрпео штету која је последица извршења кривичног дела и то ратног злочина, у односу на које кривично гоњење и извршење казне не застарева.

Оцењујући наводе ревизије, Врховни касациони суд је сагласан са ставом ревидента да примена привилегованог рока застарелости из члана 377. ЗОО није ограничена само на случај када је правноснажном пресудом утврђено постојање кривичног дела и окривљени оглашен кривим за кривично дело. Наиме, ако су постојале процесне сметње због којих је било апсолутно немогуће да се против учиниоца кривичног дела поступак покрене и оконча, па и у случају зато што је учинилац штете умро, парнични суд је у таквом случају овлашћен да утврди као претходно питање да ли је штета проузрокована таквом радњом која у себи садржи елементе кривичног дела, јер кривично дело може постојати и када је кривични поступак изостао. Притом, деловање парничног суда није усмерено на утврђивање кривичне одговорности (која се може утврдити само у кривичном поступку), већ да би евентуално применио посебна правила о застарелости захтева за накнаду штете из члана 377. ЗОО. Међутим, у конкретном случају наведене чињенице нису утврђене, јер тужилац на коме је терет доказивања (члан 231. ЗПП) у проведеном поступку није предлагао ни један доказ на те околности. То чини тек у ревизији наводима да је против одређеног лица вођен кривични поступак због учешћа у злочинима против човечности, као и кршења закона и обичаја ратовања, због противправног затварања и притварања у нехуманим условима, између осталих и у КПЗ у Сремској Митровици, који поступак је обустављен због смрти оптуженог лица. У овој фази поступка ти наводи не могу утицати на законитост побијане пресуде, не само због правила из члана 308. ЗПП, која прописује обавезу странке да најкасније на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није обавезно, изнесе све чињенице потребне за образложење својих предлога и да предложи доказе којима се потврђују издате чињенице, већ и због правила из члана 407. став 2. ЗПП, који прописује да се ревизија не може изјавити због погрешног или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Оцењујући да се ни осталим наводима ревизије не доводи у сумњу законитост побијане пресуде, Врховни касациони суд је применом члана 414. и члана 165. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Марина Милановић с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**